احیای تجارت ایران و جهان

سیدرضا فاطمی امین وزیر سابق صنعت، معدن و تجارت به عنوان دستگاه متولی تولید و تجارت خارجی با برآورد توسعه صادراتی ۳۵ میلیارد دلاری و افزایش تجارت ۷۰ میلیارد دلاری کشور طی چهار سال آینده، توسعه تجارت با همسایگان را از اولویت‌های دولت و از نیازهای کشور اعلام کرد

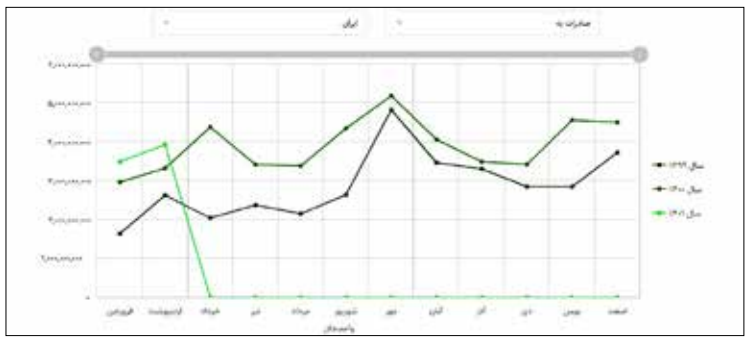

«ایران اقتصادی» از رونق صادرات کالاهای غیرنفتی گزارش می‌دهد

بازار کشورهای همسایه، آفریقا و امریکای لاتین به دنبال کالای ایرانی

تجارت

از نیمه دوم سال ۱۴۰۰، دولت سیزدهم مذاکره با کشورهای مختلف برای صادرات کالاهای غیرنفتی را آغاز کرد و ماحصل آن صادرات نزدیک به ۱۲۳ میلیون تنی کالا به ارزش ۴۹ میلیارد دلار در اولین سال فعالیت دولت رئیسی بود؛ رقمی که بالاترین میزان صادرات غیرنفتی ایران در تاریخ بود. در رکوردهای قبلی رقم به دست آمده حدود ۴۰ میلیارد دلار بوده است. از ۴۹ میلیارد دلار ارزش کالای صادر شده در سال مورد اشاره، ۱۴/۵ میلیارد دلار مربوط به محصولات معدنی، ۱۱/۵ میلیارد دلار مربوط به فلزات پایه، ۷/۲ میلیارد دلار مربوط به محصولات شیمیایی و ۶/۴ میلیارد دلار مربوط به لاستیک و پلاستیک بوده است.

سال ۱۴۰۱، بیش از ۱۲۲ میلیون تن کالا به ارزش حدود ۵۳ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار از کشور صادر و ضمن رشد ۱۰ درصدی، رکورد جدیدی در تاریخ کشور ثبت شد؛ بالاترین میزان صادرات غیرنفتی تا پیش از این مربوط به سال ۹۳ با ۵۰ میلیارد و ۵۶۱ میلیون دلار بود.

به استناد آمار گمرک، ارزش صادرات غیرنفتی ایران از شهریور ۱۴۰۰ تا شهریور ۱۴۰۱ حدود ۵۵ میلیارد و ۲۰۹ میلیون دلار بوده که نسبت به صادرات ۴۳ میلیارد و ۴۹۱ میلیون دلاری در ۱۳ ماهه انتهایی دولت روحانی (از مردادماه ۱۳۹۹ تا مردادماه ۱۴۰۰) رشد ۲۷ درصدی (معادل افزایش ۱۱ میلیارد و ۷۱۸ میلیون دلاری) داشته است. این در حالی است که بررسی عملکرد دولت قبل در تمام سال‌های فعالیتش حاکی از یک عقبگرد بزرگ است. آمارهای تجاری فعلی نیز گواه آن است که دولت رئیسی در حال سبقت گرفتن از سایر دولت‌ها در صادرات غیرنفتی است. به اعتقاد کارشناسان و فعالان اقتصادی، رشد مضاعف در صادرات غیرنفتی به جهت توسعه مذاکرات با کشورهای همسایه، آفریقا و امریکای لاتین و همچنین بال و پر دادن به بخش خصوصی، است.

از زمانی‌که دولت سیزدهم بسترهای صادرات را فراهم کرده است، تجار با شرایط بهتری می‌توانند در بازار کشورهای مختلف نقش‌آفرینی کنند.

رشد تجارت با همسایگان

رئیس اتاق مشترک ایران و عراق درباره روند تجارت غیرنفتی دولت سیزدهم به «ایران اقتصادی»، گفت: تجارت ایران و عراق در قیاس با گذشته بهبود خوبی پیدا کرده است و قطعاً در سال‌جاری و سال آینده شاهد رشد قابل توجه در اعداد تجاری با این کشور همسایه خواهیم بود.

یحیی آل اسحاق با بیان اینکه مردم عراق خواهان کالاهای ایرانی هستند، افزود: مذاکرات سازنده‌ای بین دو دولت ایران و عراق صورت گرفته است و لذا تجار ایرانی با شرایط خوبی کالا به این کشور صادر می‌کنند و امیدواریم همکاری‌های فعلی با سرعت بیشتری توسعه پیدا کند تا هدف تجاری دو کشور که عدد ۲۰ میلیارد دلار است در دولت سیزدهم، محقق شود.

رئیس اتاق مشترک ایران و عراق اظهار داشت: تجارت ایران و عراق سال گذشته با ۲۰ درصد رشد به ۹ میلیارد دلار رسید و امسال نیز این عدد حداقل به ۱۱ میلیارد دلار خواهد رسید، چه بسا که ما تجربه تجارت ۱۴ میلیارد دلاری هم داشتیم.

۲۰ رایزن فعال هستند

چندی پیش نیز سرپرست سازمان توسعه تجارت گفته بود: زیرساخت‌های تجاری، پایانه‌های صادراتی، برگزاری نمایشگاه‌ها و اعزام و پذیرش هیأت‌های تجاری از ابزارهایی است که سازمان توسعه تجارت برای گسترش روابط مبادلاتی از آن بهره می‌برد.

مهدی ضیغمی با تأکید بر اینکه مراکز تجاری در حوزه ترویج مبادلات نقش مؤثری دارند، تصریح کرد: رایزنان بازرگانی از دیگر ابزار دولتی است که برای صادرات تسهیلگری می‌کند و برای کمک به مواردی که عنصر دیپلماتیک نیاز دارد، به حل مسائل کمک می‌کند؛ در حال حاضر ۲۰ رایزن فعال هستند که به ۴۰ نفر افزایش خواهد یافت.

ضیغمی خاطرنشان کرد: مراکز تجاری در سال‌های گذشته فعالیت داشتند، اما در هیچ دوره‌ای به اندازه دو سال گذشته با برنامه مدون و پشتیبانی لازم دولتی نبوده است؛ ۴۵ مرکز تجاری فعال در جهان داریم، اما کیفیت مهم‌تر از کمیت برای کشور اهمیت دارد و اگر بخشی بتواند در کشوری پایگاه توسعه تجاری ایجاد کند و از همکاری اقتصادی درجه سه به کشورهای نخست برساند، دولت همکاری‌های لازم را انجام خواهد داد.

جهش صادرات غیرنفتی

عضو اتاق بازرگانی ایران درباره اینکه صادرات غیرنفتی دولت سیزدهم چگونه بوده است؟ به «ایران اقتصادی» گفت: دولت سیزدهم خدمات بزرگی را به فعالان اقتصادی ارائه کرده که با وجود اینکه ضروری بوده اما دولت گذشته به آن توجهی نکرده بود. یکی از موارد ایجاد مراکز تجاری است، اکثر کشورها بخصوص آنهایی که در حوزه صادرات فعال هستند سعی می‌کنند در کشورهای مقصد صادراتی، مراکز تجاری و نمایشگاه دائمی بزنند اما ایران در این خصوص بشدت کم کاری داشت و اکثر بازارهای صادراتی ایران از این موضوع گلایه داشتند و نمی‌دانستند که چگونه می‌توانند با کالا و محصولات ایرانی آشنا شوند. حسین رزاقی ادامه داد: با ایجاد مراکز تجاری، تجار خیلی راحت‌تر یکدیگر را پیدا و همچنین تولیدکنندگان فرصت خوبی پیدا می‌کنند تا کالاهای خود را معرفی کنند. عضو اتاق بازرگانی ایران گفت: موضوع مهم دیگری که دولت سیزدهم پیگیری کرد و اکنون به ثمر نشست، اعزام رایزنان بازرگانی است، آیا درست است که کشور صادرات گرا، رایزن بازرگانی نداشته باشد؟ چگونه دولت گذشته به بهانه نداشتن بودجه و حقوق، رایزنان بازرگانی در کشورهای مختلف را حذف کرد؟ آن هم در شرایطی که اکثر کشورها به تعداد سفیران بازرگانی خود می‌افزایند.

رزاقی در ادامه به موضوع بهبود وضعیت برگشت ارز صادراتی، کاهش نوسان نرخ ارز و ثبات در تصمیم گیری‌های تجاری، سیاسی و بانکی اشاره و خاطرنشان کرد: از زمانی‌که رئیس‌جمهور با کشورهای همسایه، کشورهای آفریقایی و امریکای لاتین مذاکره کرده، شرایط تجار و فعالان اقتصادی بهتر شده است. اگر دولت این حمایت‌های معنوی خود را ادامه دهد به طور قطع در سال جاری و سال آینده شاهد جهش در صادرات غیرنفتی خواهیم بود.

وی تأکید کرد: در حال حاضر و با توجه به مذاکرات مثبتی که صورت گرفته، بازار کشورهای همسایه، روسیه، چین، آفریقا و امریکای لاتین به دنبال کالای ایرانی هستند و این امر یک فرصت طلایی برای تولیدکنندگان ایرانی است.

هدفگذاری ۷۰ میلیارد دلاری

دو سال از آغاز به کار دولت سیزدهم می‌گذرد و یکی از اولویت‌های تجارت خارجی ایران، افزایش حجم تجارت با ۱۵ کشور همسایه بود. این جزو وعده‌ها و برنامه‌های آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی در زمان کاندیداتوری برای ریاست جمهوری بود که پس از آن نیز با روی کار آمدن او به عنوان رئیس جمهور، فرایند افزایش حجم تجارت خارجی ایران با دنیا کلید خورد.

تجارت با همسایگان مزایای بسیاری دارد که از جمله آن می‌توان به کوتاه بودن مسیر و صرفه‌جویی در هزینه‌ها اشاره کرد، از سوی دیگر نزدیکی فرهنگی و اقتصادی کشورهای هم مرز می‌تواند در تأمین نیازهای بازارهای صادراتی و وارداتی کمک کننده باشد، به همین دلیل رئیس جمهور خواستار ایجاد دیپلماسی اقتصادی مناسب برای افزایش مبادلات با ۱۵ کشور هم مرز با ایران شد.

رئیسی در سخنانی اعلام کرد: «توسعه تجارت با همسایگان و کشورهای منطقه اولویت سیاست خارجی دولت سیزدهم بوده و سازکار مناسب، پیگیری و اجرای این سیاست در وزارت امور خارجه طراحی و عملیاتی شده است.»

این اولویت از سوی رئیس‌جمهور تیم اقتصادی دولت را نیز برای توسعه تجارت با همسایگان به خط کرد؛ سیدرضا فاطمی امین وزیر سابق صنعت، معدن و تجارت به عنوان دستگاه متولی تولید و تجارت خارجی با برآورد توسعه صادراتی ۳۵ میلیارد دلاری و افزایش تجارت ۷۰ میلیارد دلاری کشور طی چهار سال آینده، توسعه تجارت با همسایگان را از اولویت‌های دولت و از نیازهای کشور اعلام کرد.

احیای دیپلماسی اقتصادی

البته این همه ماجرا نبود، زیرا سفرهای دولت به کشورهای همسایه، رسمی شدن عضویت ایران در اتحادیه شانگهای و برقراری دیپلماسی اقتصادی با هم مرزان ایران فعالیت‌هایی بود که طی ۶ ماه در راستای هدف توسعه تجارت با همسایگان انجام شد. بر همین اساس تجارت با همسایگان و به طور کلی تجارت خارجی در دولت سیزدهم مورد توجه ویژه‌تری قرار گرفت و دیپلماسی اقتصادی و برنامه‌های وزارت امور خارجه، سخنان رئیس جمهور و مسئولان دولتی موضوع واردات و صادرات را در جایگاه بهتری قرار داد و این موضوع را می‌توان در رابطه با عضویت در سازمان همکاری شانگهای، تجارت با کشورهای همسایه، امضای توافقنامه‌های اقتصادی با روسیه و چین، فراهم کردن امکانات فیزیکی، تسهیل شرایط پولی و مالی و تسهیلات گمرکی مشاهده کرد که برخلاف همه مشکلات منطقه‌ای و غیر منطقه‌ای و تحریم‌ها، رشد مناسبی را تجربه کردیم و این روند جز با دنبال کردن سیاست‌های درست امکانپذیر نبود.

از آنجا که کشورهای همسایه ایران از اولویت بیشتری نسبت به تجارت با سایر دنیا برای دولت سیزدهم برخوردار هستند و دولت نیز سیاست گسترش تجارت با این کشورها را دارد، به نظر می‌رسد کماکان جای گسترش کار با سایر کشورهای همسایه نیز وجود دارد؛ ضمن اینکه کشورهای CIS و اوراسیا که غالباً جزو همسایگان ایران قرار می‌گیرند، می‌توانند با توجه به انعقاد توافقنامه تجارت ترجیحی با اوراسیا و پیمان شانگهای، از رشد مناسبی در تجارت با ایران برخوردار باشند.

برقراری روابط دیپلماتیک و سیاسی با کشورهای حوزه خلیج فارس و گسترش تجارت بویژه با کشور عربستان که در دستور کار دولت هم قرار دارد، می‌تواند به افزایش حجم تجارت ما به کشورهای همسایه کمک کرده و افزایش مبادلات را بیش از گذشته رقم بزند.

جهت‌گیری دولت سیزدهم در حوزه تجارت خارجی طی دو سال اخیر در مسیر درستی قرار گرفته و هرگونه انسداد یا کاهش محدودیت در صادرات و واردات طی این مدت یا رفع شده یا در حال رفع شدن است.

در دولت گذشته فشارهای تحریم موجب به وجود آمدن مشکلات فراوانی شد اما انتخاب نادرست سیاست‌ها موجب ایجاد موانع بیشتری در تجارت می‌شد که دولت سیزدهم با جهت‌گیری مناسب نسبت به سه سال پایانی دولت گذشته عملکرد بهتری را نشان داده است و با ادامه این روند چشم‌انداز روشنی را در مبادلات پیش رو خواهیم داشت. این دستاورد چشم‌انداز روشنی را برای دستیابی به اهداف در تجارت خارجی نشان می‌دهد که با قرار گرفتن در آن می‌توان به دولت سیزدهم و عملکرد آن نمره قبولی در توسعه صادرات و واردات داد. تخصیص بخش قابل توجهی از تجارت به توسعه روابط با کشورهای همسایه، تصمیم درستی برای از میان برداشتن تحریم‌های ناجوانمردانه بین‌المللی است که نتیجه بخش نیز بوده و توسعه را به همراه دارد.

برش

ظرفیت‌های برجسته و قابل توجه

با توجه به اینکه ۱۵ کشور همسایه ایران سالانه یک هزار و ۲۰۰ میلیارد دلار کالا را با یکدیگر مبادله می‌کنند و ایران ظرفیت کافی و استاندارد لازم برای دستیابی به ۳۰۰ میلیارد دلار از این صادرات و واردات را دارد و می‌تواند به آن دست پیدا کند، روند دستیابی به این هدف در دولت سیزدهم آغاز شد که نشانه‌های رشد را نیز در تجارت دو سال اخیر شاهد بوده‌ایم و دولت سیزدهم توانست مسیر را در تجارت با همسایگان هموار کند.

در این یک سال با تلاش‌های سازمان توسعه تجارت ایران، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت جهاد کشاورزی و سایر دستگاه‌های ذیربط، در سال ۱۴۰۰ شاهد رشد ۴۳ درصدی حجم تجارت ایران با کشورهای همسایه بودیم که رشد ۲۹ درصدی صادرات و ۶۰ درصد در واردات را در این سال تجربه کردیم.

گزارش

فتح بازارهای صادراتی توسط خودروسازان ایران

وضعیت صنعت خودرو ۲ سال پس از استقرار دولت مردمی حاکی از به ثمر نشستن برنامه‌های تحولی در حوزه تولید و تنظیم بازار است. از جمله دستاوردها در ۲۴ ماه گذشته، افزایش تولید خودروسازان دولتی و خصوصی، صفر رسیدن خودروهای ناقص، عرضه شفاف خودرو با راه‌اندازی سامانه یکپارچه قابل و حضور محصولات خودروسازان ایرانی در دیگر کشورها قابل ذکر است.

در حالی توسعه ورود به بازارهای صادراتی به عنوان محور سوم برنامه‌های وزارت صمت در حوزه خودرو در سال‌های آینده نوید داده شده بود که در ماه‌های اخیر شاهد صدور محموله‌های صادراتی دو شرکت بزرگ خودروساز کشورمان به مقاصد مختلف از جمله ونزوئلا و کشورهای آفریقایی هستیم. در تازه‌ترین مورد، وانت نیسان، با سابقه حدود نیم قرن تولید در ایران، این روزها در تدارک حضور در بازار قاره آفریقا است. با سفر آیت‌الله رئیسی به کنیا، قرارداد تهاتر نیسان زامیاد با گوشت قرمز منعقد شد و آن‌طور که مدیرعامل سایپا عنوان کرده، قابلیت صادرات خودروهای ون «هامون» و ساینا نیز به این کشور وجود دارد. ظرفیت ساخت سالیانه ۲۰ هزار دستگاه خودرو (شامل ۱۲ تا ۱۳ هزار دستگاه وانت نیسان و هفت تا هشت هزار دستگاه ون) با راه‌اندازی خط مونتاژ در بازار کنیا وجود دارد. در عین حال به کنیایی‌ها اعلام شد چنانچه خواهان ساخت و استقرار خط رنگ باشند، دست‌کم باید تیراژ را به سالیانه ۱۰۰ هزار دستگاه برسانند.

همچنین در ماه‌های گذشته شاهد ارسال دومین محموله صادراتی تارا اتوماتیک ایران‌خودرو به همسایه شمالی یعنی ارمنستان بودیم. قراردادهای جدید ایران‌خودرو با نماینده جدید ارمنستان در اسفندماه سال ۱۴۰۰ منعقد شد و بر اساس آن، محموله نخست خودروهای تولیدی گروه صنعتی ایران خودرو شامل تارا اتوماتیک و دناپلاس اتوماتیک اواخر شهریورماه پارسال به این کشور ارسال شد.

دی‌ماه سال گذشته نیز ایران خودرو از فعالیت مجدد سایت این شرکت در سنگال و تولید و عرضه خودرو به بازار این کشور خبر داده بود. این در حالی است که سایت گروه صنعتی ایران خودرو در جمهوری آذربایجان نیز فعال است.

اکنون صادرات خودرو به صورت SKD (قطعات نیمه‌کامل) به جمهوری آذربایجان انجام می‌شود که شامل خودروهای سمند و دنا می‌شود. همچنین اردیبهشت امسال شرکت سایپا از انعقاد قرارداد سه مدل خودروی تولیدی این شرکت به کشورهای روسیه و بلاروس خبر داد.

با عنایت به تحولات اخیر روسیه و کمبود عرضه خودرو در آن کشور، قرارداد صادرات خودروهای شاهین، کوئیک و ساینا در بازارهای روسیه و بلاروس به‌میزان ۴۵ هزار دستگاه و طی سه سال منعقد شد. به گفته مدیرعامل سایپا، این گروه خودروسازی صادرات محصولات پی ۹۰ (کادیلا) و شاهین به روسیه را در دستور کار دارد.

برخورد با واحدهای صنفی بدون مجوز

طرح برخورد با مشاورین املاک با حضور دستگاه‌های اجرایی مرتبط آغاز شده و بازرسی از سایر صنوف نیز از سوی بازرسان اتاق اصناف تشدید شده است. معاون امور بازرگانی و توسعه تجارت سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران از آغاز طرح برخورد با واحدهای صنفی بدون مجوز کسب در سطح استان خبر داد و گفت: در سه ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۲ تعداد ۱۵ هزار فقره پروانه کسب در رسته های تولیدی_توزیعی و خدماتی با اشتغال ۳۷ هزار و ۴۰۰ نفر صادر و تمدید شده است. حسن میرزایی با بیان اینکه در استان تهران ۴۴۰ اتحادیه صنفی فعال است که ۴۵۰ هزار واحد صنفی را تحت پوشش خود دارند و بیش از یک میلیون نفر اشتغال مستقیم دارند. به گفته وی طرح برخورد با مشاورین املاک با حضور دستگاه‌های اجرایی مرتبط همانند تعزیرات حکومتی، پلیس اماکن و

اداره کل راه و شهرسازی آغاز شده و بازرسی از سایر صنوف نیز از سوی بازرسان اتاق اصناف تشدید شده است.

اولتیماتوم سازمان ملی استاندارد

خودروسازی که تأییدیه استاندارد را برای محصول خود دریافت کرده حق ندارد خودرو را در انبار و کف کارخانه دپو کند. رئیس سازمان ملی استاندارد ایران با بیان اینکه نظام‌های استاندارد با فرایند تولید عجین شده است، گفت: سازمان ملی استاندارد ایران همواره حامی تولید کیفی است تا حقی از مصرف‌کننده ضایع نشود. استانداردها قابل انعطاف است و باید با نظرات تخصصی روزآمد شود. مهدی اسلام‌پناه رتبه‌بندی کیفی نظام استاندارد برای انواع خودرو اعم از سواری، تجاری و کاربری را ضروری و الزام آفرین دانست و گفت: این تقسیم‌بندی با هدف ارتقای ایمنی و عملکردی و پوشش استانداردها بر پایه گستردگی دامنه تحت پوشش مورد توجه قرار دارد. رئیس سازمان ملی استاندارد ایران با اشاره به تحولات اخیر در نظام استاندارد کشور افزود: باید با معماری جدید در صنعت خودروسازی کشور علاوه بر رضایت مصرف‌کنندگان داخلی، بازارهای صادراتی متنوع و متکثر را پیش بینی کنیم.